

МЕТОДОЛОГІЯ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

УДК 343.14:343.98 (477)

DOI <https://doi.org/10.32782/yuv.v3.2025.1>

В. Бондар,

кандидат юридичних наук, професор,
завідувач кафедри кримінального
процесу та криміналістики

Навчально-гуманітарного інституту
Національної академії служби безпеки України

ПРЕДМЕТ ДОКАЗУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ, ВІДКРИТИХ ЗА ОЗНАКАМИ ДЕРЖАВНОЇ ЗРАДИ

Постановка проблеми. Основними інструментами вирішення завдань, визначених ст. 2 Закону України «Про Службу безпеки України» є методи і засоби контррозвідальної, оперативно-розшукової, судово-експертної та доказової діяльності уповноважених законом підрозділів та посадових осіб, орієнтованої на встановлення та доказування (за визначенням законодавця – доведення) обставин кримінально-релевантних подій, віднесених до підслідності слідчих органів безпеки (ч. 2 ст. 216 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України)). Рациональність застосування відповідних методів, досягнення її системного характеру може бути досягнута завдяки включенню до структури типових криміналістичних моделей розслідування предмету доказування, окресленого ознаками складу злочину, за яким здійснюється його кваліфікація і ст. 91 КПК України.

Результати аналізу судової практики щодо розгляду кримінальних проваджень та призначення покарань особам за вчинення державної зради, передбаченої ст. 111 Кримі-

нального кодексу України (далі – КК України) свідчать про в цілому задовільні результати діяльності слідчих та прокурорів щодо застосування заходів для притягнення у встановленому порядку до кримінальної відповідальності осіб, які підозрювалися та обвинувачувалися у вчиненні злочинів зазначеної категорії. Так, за 2024 рік за вчинення державної зради засуджено 591 особу, у тому числі за вчинення злочину у складі організованої групи – 6 осіб (для порівняння, у 2022 році кількість засуджених склала 189 осіб без вчинення злочину в співучасті), основне покарання в вигляді реального позбавлення волі на певний строк призначено судами 285 особам, а 10 особам призначено покарання у вигляді довічного позбавлення волі. За статистичною інформацією Офісу Генерального прокурора за 2024 рік обліковано 875 кримінальних правопорушень, передбачених ст. 111 КК України, у 510 кримінальних правопорушеннях особам вручено повідомлення про підозру, 404 провадження направлені до суду (п.п. 2, 3 ст. 283 КПК України), з обвинувальним актом – 396.

критих за ознаками державної зради обставинами, що підлягають доказуванню є встановлення підстав вважати, що в житлі можуть знаходитися предмети, що мають істотне значення для виконання завдань кримінального провадження, а відомості, які містяться у відшуканих речах і документах, можуть бути доказами під час досудового розслідування та судового розгляду:

- належності житла, розташованого за певною адресою певній особі (згідно відомостей Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та Реєстру прав власності на нерухоме майно, Державного реєстру Іпотек, Єдиного реєстру заборон відчуження об'єктів нерухомого майна щодо суб'єкта);

- фактів придбання особами засобів (антен, безпілотних літальних апаратів тощо) передачі до іноземної країни для подальшого вивчення тактико-технічних характеристик;

- можливості збереження фігурантами мобільних телефонів з певними номерами, сім-карток, накопичувачів пам'яті, жорстких та гнучких магнітних носіїв інформації, блокнотів, записників, комп'ютерної техніки з інформацією про співпрацю даних осіб з представниками іноземної держави, документів з відомостями про надання іноземній державі допомоги у проведенні підривної діяльності проти України, документів, що підтверджують їх співпрацю з іноземною державою або її представниками, банківських карток та інших матеріальних цінностей, отриманих від представників російської федерації за надану їм допомогу у підривній діяльності;

- неможливість отримання предметів обшуку, або відомостей, які в них містяться у добровільному порядку, тобто шляхом їх витребування відповідно до ч. 2 ст. 93 КПК України, чи за допомогою інших слідчих та процесуальних дій ризиком знищення, зміни чи спотворення

з боку осіб, причетних до вчинення державної зради.

З метою обґрунтування клопотання про застосування *запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою*, згідно зі ст. 177 КПК України підлягають встановленню наступні ризики:

1. *Можливість підозрюваного переховуватись від органів досудового розслідування та/або суду* з метою ухилення від кримінальної відповідальності, зважаючи на тяжкість вчиненого ним злочину.

Обґрунтуванням наявності даного ризику слугують результати НС(Р)Д відносно фігурантів, у яких вони неодноразово обговорювали про свої плани найближчим часом у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою співробітників спецслужб рф, виїхати до російської федерації.

2. *Можливість підозрюваного знищити, сховати або спотворити будь-яку з речей чи документів, які мають істотне значення для встановлення обставин кримінального правопорушення.*

Обґрунтуванням наявності даного ризику можуть виступати результати проведення окремих слідчих (розшукових) дій, зокрема обшуку, в результаті якого встановлено, що підозрюваний на виконання вказівок і інструктажів співробітників спецслужб рф, видаляв листування із співробітниками спецслужб рф, чітко дотримувався вимог конспірації та користувався всіма можливостями інтернет месенджерів з метою приховування своєї кримінально-протиправної діяльності. Додатковою аргументацією щодо можливості знищити, сховати або спотворити речові докази, які мають значення для кримінального провадження можуть також слугувати:

- проведення на момент обрання запобіжного заходу не всього необхідного комплексу слідчих (розшукових) дій та не встановлення всіх обставин, що мають значення для досудового розслідування;

— не встановлення всіх співучасників злочину, місць їхнього проживання, знаходження та переховування речей і документів, що мають значення речових доказів у кримінальному провадженні;

— соціальне положення, коло спілкування підозрюваного.

3. Можливість підозрюваного незаконно впливати на свідків, інших підозрюваних у цьому ж кримінальному провадженні.

Обґрунтуванням наявності даного ризику є обізнаність підозрюваного про осіб, які вже допитані в якості свідків, та осіб, недопитаних на даний час, яким можуть бути відомі обставини, які підлягають доказуванню. Додатковим обґрунтуванням можуть виступати наявність тісних відносин з іншим підозрюваним, який причетний до кримінально-протиправної діяльності.

4. Можливість підозрюваного перешкоджати кримінальному провадженню іншим чином.

Обґрунтуванням наявності даного ризику є факт невстановлення всіх співучасників злочину, яким підозрюваний може повідомити про факт виявлення їх кримінально-протиправної діяльності та обставини, які стали відомі йому в ході проведення досудового розслідування, що унеможливить притягнення до кримінальної відповідальності всіх винних осіб, а тому підозрюваний може перешкоджати кримінальному провадженню іншим шляхом.

5. Можливість підозрюваного вчинити інше кримінальне правопорушення чи продовжити вчиняти кримінальне правопорушення, у якому він підозрюється.

Обґрунтуванням наявності даного ризику є результати вивчення особи підозрюваного, його намірів виїхати до російської федерації, позиція підозрюваного, що єдиним способом уникнути кримінальної відповідальності за вчинення інкримінованих протиправних дій є доведення своїх зло-

чинних намірів до кінця, враховуючи характер вчиненого підозрюваним злочину та тяжкість покарання, що загрожує йому у разі визнання винуватим у вчиненні злочину, передбаченого ст. 111 КК України.

Крім того, під час встановлення обставин, що становлять локальний предмет доказування слід брати до уваги відповідні нормативні приписи.

Зокрема, відповідно до ч. 6 ст. 176 КПК України, під час дії воєнного стану до осіб, які підозрюються або обвинувачуються у вчиненні злочинів, передбачених статтями 109–114-1, 258–258-6, 260, 261, 437–442-1 КК України, за наявності ризиків, зазначених у статті 177 цього Кодексу, застосовується запобіжний захід, визначений пунктом 5 частини першої цієї статті, тобто тримання під вартою.

Також, стаття 183 КПК України передбачає, що під час дії воєнного стану слідчий суддя, суд при постановленні ухвали про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, враховуючи підстави та обставини, передбачені статтями 177 та 178 цього Кодексу, має право не визначити розмір застави у кримінальному провадженні щодо злочину, передбаченого статтями 109–114-1, 258–258-6, 260, 261, 437–442-1 КК України.

З метою обґрунтування клопотання про надання дозволу на проведення комплексу **негласних слідчих (розшукових) дій, які обмежують права і свободи людини** стосовно підозрюваного, відповідно до ст.ст. 246–249 КПК України наводяться наступні аргументи:

1. Відповідність кваліфікації діяння тяжкості злочину та обставинам провадження [2, с. 98]. Встановлення факту вчинення громадянином України умисних дій на шкоду суверенітету, територіальній цілісності та недоторканості, обороноздатності, державній, економічній чи інформаційній безпеці України, у формі переходу на бік ворога та наданні

іноземній державі або її представникові допомоги в проведенні підривної діяльності проти України в умовах воєнного стану, тобто злочину, передбаченого ч. 2 ст. 111 КК України, який відповідно до частини 6 ст. 12 КК України віднесений до категорії особливо тяжких злочинів.

2. Встановлення факту отримання підозрюваним на криптогаманець від співробітників спецслужб рф грошової винагороди, ймовірно за коригування ракетних ударів зс рф по об'єктах, розташованих на визначеній території у криптовалюти.

3. Встановлення факту отримання підозрюваним грошових коштів у проміжок часу перед нанесенням ударів зс рф по визначеній території або одразу після.

4. Виявлення намірів підозрюваного встановити контакти серед місцевих мешканців, військовослужбовцями Збройних сил України, Державної прикордонної служби України, проявів безпідставної зацікавленості інформацією щодо розташування військової техніки та особового складу військових підрозділів, які дислоковані на визначеній території.

5. Відомості про особу – суб'єкта розробки, групу осіб чи організації: отримання оперативної інформації про контакти підозрюваного зі співробітниками спецслужб рф у дистанційному форматі через свого знайомого, який має родинні зв'язки на окупованих територіях України. Якщо питання стосується розвідки, контррозвідки, дій особи, професійно обізнаної з навичками конспірації, яка володіє методикою виявлення і припинення злочинів, неможливість одержання протягом перших місяців інформації, яка має значення для провадження [3, с. 24].

6. Тривалість перебування особи під контролем органу правопорядку.

Обсяг обставин, які підлягають доказуванню в процесі досудового розслідування злочинів, передбачених ст. 111 КК України, необхідно визначати, виходячи з предмету та меж доказування, які містяться у ст. 91 КПК України, кваліфікуючих ознак цього виду злочинів, закріплених у відповідній статті КК (ст.ст. 27, 28), і обставин, обумовлених своєрідністю конкретного злочину.

Особливості загального предмета доказування в кримінальних провадженнях про злочини, передбачені ст. 111 КК України, насамперед, це стосується фактів учинення злочинів даної категорії, які кваліфікуються за ознаками реальної сукупності. Вибірковий контент-аналіз вироків свідчить про те, що державна зрада (ст. 111 КК України) кваліфікується за сукупністю кримінальних правопорушень¹, зокрема, з інкримінуванням при цьому:

– ч. 2, 3 ст. 109 «Публічні заклики до захоплення державної влади, а також розповсюдження матеріалів із закликами до вчинення таких дій»; ч. 1 ст. 110 «Публічні заклики та розповсюдження матеріалів із закликами до вчинення дій з метою зміни меж території України на порушення порядку, встановленого Конституцією України»; ст. 436 «Розповсюдження матеріалів із публічними закликами до агресивної війни»; ч. 2 ст. 436-2 «Поширення матеріалів, у яких міститься заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, розпочатої у 2014 році, та заперечення тимчасової окупації частини території України» [4; 5; 6; 7; 8];

– ч. 2 ст. 110 «Умисні дії з метою зміни меж території та державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України» [9];

¹ За статистичними даними Державної судової адміністрації України за 2024 рік, 29 особам, засудженим за вчинення злочинів, передбачених ч. 1 ст. 111 КК України призначено покарання за сукупністю злочинів, і 114 особам, засудженим за сукупністю злочинів, передбачених ч. 2 ст. 111 КК України та інших злочинів.

– ч. 4 ст. 27 і ст. 336 (у випадках підбурювання, наприклад, у соціальних мережах осіб до ухилення від призову на військову службу під час мобілізації, на особливий період, на військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період за завданням іноземного представника [12, с. 157];

– ч. 1 ст. 361 «Несанкціоноване втручання в роботу інформаційних (автоматизованих), електронних комунікаційних, інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних мереж» [22];

– ст. 408 «Дезертирство» [23; 24; 25];

– ч. 1 ст. 438 «Вчинення жорстокого поводження з цивільним населенням та інших порушень законів і звичаїв війни, що передбачені міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України» [26].

Крім того, вчинення державної зради в організованих формах виступає кваліфікуючою ознакою [27].

Стосовно розслідування терористичних актів основними обставинами, що складають загальний предмет доказування та підлягають доведенню можна назвати:

І. Подія кримінального правопорушення

1. Час:

– встановлення контакту громадянина України з представником іноземної держави;

– отримання попередження підозрюваного співробітниками спеціальних служб рф про нанесення удару по будівлях та про необхідність дотримання заходів особистої безпеки;

– виїздів підозрюваного до території рф з метою проведення зустрічей з представником спецслужб іноземної держави (рф);

– перебування підозрюваних (мобільних терміналів або абонентських номерів, які використовували підозрювані) за певними адресами під час проведення розвідки та фіксування місць, які привернули їх увагу як місця можливого скупчення військовослужбовців Збройних сил України та військової техніки, для подальшої передачі цієї інформації співробітнику спецслужб рф, а також після нанесення удару, що може свідчити про те, що він коригував удар та звітував про результати ураження;

– завдання ракетних, авіаційно-бомбових ударів по об'єктах цивільної та критичної інфраструктури, поранень цивільним особам;

– перетину державного кордону України підозрюваним;

– систематичність під час передавання інформації про напрямки переміщення сил та засобів Збройних Сил України, її деталізація (щодо кількості, видів озброєння, дислокації з прив'язкою до карти місцевості/населеного пункту), інформування одних і тих самих осіб через спеціально створені канали комунікації для передання виключно такої інформації, а особливо якщо зазначена інформація передається представникам рф та незаконних збройних формувань, вказує на наявність у діях інформаторів ознак державної зради, оскільки ці діяння вчиняються з підривною метою та завдають шкоди обороноздатності, інформаційній безпеці України.

Крім того, встановлюються час затримання осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, у випадку затримання винного сторонніми особами (ст. 207 КПК України).

2. Місце:

– встановлення контакту громадянина України з представником спецслужби іноземної держави;

– перебування підозрюваних (мобільних терміналів або абонентських номерів, які використовували підозрювані) під час проведення розвідки та фіксування місць, які привернули їх увагу як місця можливого скупчення військовослужбовців Збройних сил України та військової техніки, для подальшої передачі цієї інформації співробітнику спецслужб рф;

– розміщення військової техніки чи військових ЗС України та/або інших воєнізованих підрозділів України за певною адресою (адресами) чи іншими ідентифікаційними ознаками (координатами) станом на момент нанесення ракетного, авіаційно-бомбового удару;

може завдати шкоди національній безпеці України та які визнані у порядку, встановленому вказаним Законом, державною таємницею і підлягають охороні державою.

3.3. Чи відноситься інформація про розташування певних підрозділів Сил оборони України до відомостей, що становлять державну таємницю/ обмежений доступ і чи становить така інформація загрозу національній безпеці в разі її потрапляння до спецслужб російської федерації/військових підрозділів російської федерації.

3.4. Засоби, які використовувалися для збирання та передачі співробітникам спецслужб рф розвідувальної інформації щодо місць дислокації підрозділів ЗСУ, переміщення військової техніки та установчих й характеризуючих даних на українських військовослужбовців, мобільних телефонів, компроментуючої інформації: комп'ютерна техніка, транспортні засоби тощо.

4. У разі вчинення державної зради організованою групою, злочинною організацією чи в інших формах злочинного ліквідування, то встановленню підлягають:

– кількість осіб, які брали участь у готуванні або вчиненні злочину, хто був організатором, виконавцем, посібником, підбурювачем;

– попередня зорганізованість у стійке об'єднання;

- спрямованість на вчинення кількох кримінальних правопорушень;

– наявність єдиного, відомого всім учасникам групи плану злочинної діяльності з розподілом функцій учасників групи;

- хто надавав допомогу в організації агентурного зв'язку зі спецслужбами рф;

II. Винуватість обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення, форма вини, мотив, мета вчинення кримінального правопорушення

1.1. Чи є суб'єкт державної зради осудною особою, тобто здатною під

час вчинення злочину усвідомлювати свої дії чи бездіяльність і керувати ними на підставі аналізу таких критеріїв:

– юридичного критерію: чи могла особа усвідомлювати свої дії чи бездіяльність у сукупності з вольовою ознакою, тобто чи могла керувати своїми діями чи бездіяльністю (ч. 1 ст. 18 КК України);

– медичного критерію: у вигляді характеристики психічного стану (здоров'я) особи під час вчинення нею суспільно небезпечного діяння, тобто стану здорового розсуду й розуміння вчинюваного діяння.

1.1.1. Чи усвідомлював суб'єкт того, що він діє:

- на шкоду своїй державі;
- на користь іншої держави;
- у взаємодії з представниками іншої держави;
- у спосіб, що визначений у нормі ст. 111 КК України.

Наприклад, чи усвідомлював підорваний, що передана ним інформація за результатами проведення розвідки по місцях розміщення особового складу та техніки Збройних сил України та інших військових формувань на певній території використовується збройними силами рф для проведення авіаційно-бомбових, ракетних та артилерійських обстрілів.

1.2. Мотив державної зради. Наприклад, мотивом державної зради у формі шпигунства можуть бути:

1.2.1. Негативне налаштування щодо чинної в Україні державної влади, особисте несприйняття відсічі збройній агресії рф. Як наслідок, ініціативне рішення налагодити контакт з представниками спецслужб країни-агресора, подальше надання добровільної згоди на конфіденційне співробітництво з органами гру, фсб рф;

1.2.2. Корисливий мотив, за певну грошову винагороду.

1.2.3. За власною ініціативою, діючи умисно для сприяння кримінально-протиправній діяльності терористичним організаціям «ЛНР»,

«ДНР» щодо дестабілізації суспільно-політичної обстановки й утрати авторитету органів державної влади України, а також для надання представникові спецслужби іноземної держави – рф допомоги в проведенні підривної діяльності проти України;

1.2.4. Попереднє вербування близьким родичем за завданням представників спецслужб рф з подальшою пропозицією надати родині в росії роботи, житла та матеріального забезпечення.

1.2.5. Учинення злочину заради виїзду на постійне проживання в рф, отримання житла в будь-якому місці, підвищення у військовому званні, отримання допомоги в працевлаштуванні на території рф та матеріальної вигоди [28, с. 48–58].

IV. Обставини, які впливають на ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, характеризують особу обвинуваченого, обтяжують чи пом'якшують покарання, які виключають кримінальну відповідальність або є підставою закриття кримінального провадження

4.1. В якості обставини, яка обтяжує покарання судами враховується факт вчинення злочину з використанням умов воєнного або надзвичайного стану, інших надзвичайних подій (п. 11 ч. 1 ст. 67 КК України).

4.2. Анкетні дані, інформація про абонентські номери операторів стільникового зв'язку, адреси поштових скриньок, що використовувались підозрюваними в ході кримінально-протиправної діяльності, зокрема для підтримки конспіративного зв'язку з представниками спецслужб іноземної держави, наявність транспортних засобів, місця проживання, знаряддя вчинення злочину.

4.3. Оперативний псевдонім (позивний), який обрав собі підозрюваний під час надання згоди на співпрацю з представником спецслужби іноземної держави в якості негласного співробітника, тобто агента.

4.4. Дані, інформація про акаунти у месенджерах за певними ідентифікаторами, які використовуються співробітниками спецслужб іноземної держави, на агентурному зв'язку з якими перебуває підозрюваний громадянин України з метою додержання вимог конспірації.

4.5. Особи з числа працівників правоохоронних органів та підрозділів Збройних Сил України, що дислокуються на визначеній території, з якими, на виконання завдань спецслужб рф встановив і підтримує контакти підозрюваний для збирання розвідувальної інформації на шкоду державній безпеці України, їх місця проживання, номери, мобільних телефонів, транспортні засоби та інша інформація, що може підтверджувати наявність або відсутність обставин, що підлягають доказуванню у рамках кримінального провадження.

4.6. Носіями доказової інформації про обставини, які характеризують особу обвинуваченого можуть виступати:

4.6.1. Копія паспорту підозрюваного (обвинуваченого), його батьків.

4.6.2. Характеристика на підозрюваного, взятого під варту від державної установи «Слідчий ізолятор».

4.6.3. Інформація персонально-довідкового обліку Єдиної інформаційної системи МВС України про притягнення підозрюваного до кримінальної відповідальності раніше, а у разі притягнення – копія вироку суду.

4.6.4. Інформація з ІКС «Інформаційний портал Національної поліції України» про наявність у підозрюваного зареєстрованої зброї (ІП «Зареєстрована зброя», ІП «Єдиний облік»).

4.6.5. Інформація щодо перебування підозрюваного на диспансерному обліку у лікаря-нарколога та лікаря-психіатра від лікувального закладу.

4.6.6. Інформація з послужного списку особово-пенсійної справи.

4.6.7. Повідомлення Департаменту інформації Служби зовнішньої

розвідки України, про те, що підозрюваний є громадянином іноземної держави, має військове звання, бере (брав) участь т.зв «сво», регулярно здійснює публікації у соціальних мережах, що підтверджує факт участі даної особи в збройній агресії проти України.

Висновки. Визначення обставин, які підлягають доказуванню під час розслідування державної зради, вчиненої в тому числі в умовах реальної та ідеальної сукупності кримінальних правопорушень, має важливе методичне значення, сприяючи раціоналізації пізнавальної діяльності та конкретизації окремих задач досудового розслідування та вибору вірних напрямів роботи з їх вирішення на основі системного підходу до цієї діяльності, з тим, аби:

1) виокремити факти, які підлягають дослідженню в якості елементів обставин, котрі складають предмет доказування по кожному епізоду, що розслідується;

2) виявити основні ознаки цих фактів;

3) конкретизувати сфери та засоби діяльності з виявлення джерел на носіїв інформації про ці факти.

У статті здійснено систематизацію обставин, які складають локальний та загальний предмет доказування у кримінальних провадженнях, відкритих за ознаками державної зради.

Обґрунтовано, що метою обґрунтування необхідності проведення обшуку у кримінальних провадженнях, відкритих за ознаками державної зради обставинами, що підлягають доказуванню є встановлення підстав вважати, що в житлі можуть знаходитися предмети, що мають істотне значення для виконання завдань кримінального провадження, а відомості, які містяться у відшуканих речах і документах, можуть бути доказами під час досудового розслідування та

судового розгляду: а) належності житла, розташованого за певною адресою певній особі (згідно відомостей Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та Реєстру прав власності на нерухоме майно, Державного реєстру Іпотек, Єдиного реєстру заборон відчуження об'єктів нерухомого майна щодо суб'єкта); б) фактів придбання особами засобів (антен, безпілотних літальних апаратів тощо) передачі до іноземної країни для подальшого вивчення тактико-технічних характеристик; в) можливості збереження фігурантами мобільних телефонів з певними номерами, сім-карток, накопичувачів пам'яті, жорстких та гнучких магнітних носіїв інформації, блокнотів, записників, комп'ютерної техніки з інформацією про співпрацю даних осіб з представниками іноземної держави, документів з відомостями про надання іноземній державі допомоги у проведенні підривної діяльності проти України, документів, що підтверджують їх співпрацю з іноземною державою або її представниками, банківських карток та інших матеріальних цінностей, отриманих від представників російської федерації за надану їм допомогу у підривній діяльності; г) неможливість отримання предметів обшуку, або відомостей, які в них містяться у добровільному порядку, тобто шляхом їх витребування відповідно до ч. 2 ст. 93 КПК України, чи за допомогою інших слідчих та процесуальних дій ризиком знищення, зміни чи спотворення з боку осіб, причетних до вчинення державної зради.

Подано обставини, які складають локальний предмет доказування під час обрання заходів забезпечення кримінального провадження та обґрунтування необхідності проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Зазначено, що у разі підтвердження досудовими розслідуванням фактів поширення особами інформації про рух переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законодавства України військових формувань, такі дії додатково кваліфікувались за ст. 114-2 КК України в ідеальній сукупності з ст. 111 КК України.

Ключові слова: державна зрада, доказування, досудове розслідування, заходи забезпечення кримінального провадження, негласні слідчі (розшукові) дії, предмет доказування, процесуальні рішення.

Bondar V. Subject of proof in criminal proceedings opened on the basis of high treason

The article systematizes the circumstances that constitute the local and general subject of proof in criminal proceedings opened on the grounds of treason.

It is substantiated that the purpose of substantiating the need for a search in criminal proceedings opened on the grounds of treason by the circumstances subject to proof is to establish grounds to believe that the dwelling may contain items that are essential for the performance of the tasks of the criminal proceedings, and the information contained in the found items and documents may be evidence during the pre-trial investigation and trial: a) the belonging of the dwelling located at a certain address to a certain person (according to the information of the State Register of Real Property Rights to Real Property and the Register of Ownership Rights to Real Property, the State Register of Mortgages, the Unified Register of Prohibitions on the Alienation of Real Property Objects in Respect of the Subject); b) the facts of the acquisition by individuals of means (antennas, unmanned aerial vehicles, etc.)

for transfer to a foreign country for further study of tactical and technical characteristics; c) the possibility of the defendants keeping mobile phones with certain numbers, SIM cards, memory drives, hard and flexible magnetic media, notebooks, notebooks, computer equipment with information about the cooperation of these persons with representatives of a foreign state, documents with information about the provision of assistance to a foreign state in carrying out subversive activities against Ukraine, documents confirming their cooperation with a foreign state or its representatives, bank cards and other material assets received from representatives of the Russian Federation for assistance provided to them in subversive activities; d) the impossibility of obtaining search items or information contained in them voluntarily, that is, by requesting them in accordance with Part 2 of Article 93 of the Criminal Procedure Code of Ukraine, or through other investigative and procedural actions at the risk of destruction, alteration or distortion by persons involved in the commission of high treason.

The circumstances that constitute the local subject of proof when choosing measures to ensure criminal proceedings and justifying the need for secret investigative (search) actions are presented.

It is noted that in the event of confirmation by pre-trial investigation of the facts of dissemination by individuals of information about the movement, movement or deployment of the Armed Forces of Ukraine or other military formations formed in accordance with the legislation of Ukraine, such actions were additionally qualified under Article 114-2 of the Criminal Code of Ukraine in perfect conjunction with Article 111 of the Criminal Code of Ukraine.

Key words: high treason, evidence, pre-trial investigation, measures to

ensure criminal proceedings, secret investigative (search) actions, subject of proof, procedural decisions.

Література:

1. Кримінальний процес України: підручник / за ред. С.В. Ківалов та М.С. Цуцкірідзе. Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. 1104 с.
2. Бабіков О.П. Негласні слідчі (розшукові) дії: теорія і практика; наук.-досл. ін-т публічного права; 2-ге вид., випр. та доповн. Київ: Норма права, 2024. 464 с.
3. Вирок Вінницького міського суду Вінницької області від 24 січня 2024 р. у справі № 127/15700/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116618973>.
4. Вирок Фрунзенського районного суду м. Харкова від 01 листопада 2024 року у справі № 621/3461/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122724850>.
5. Вирок Охтирського міськрайонного суду Сумської області від 14 січня 2025 р. у справі № 588/1094/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124387934>.
6. Вирок Кіровського районного суду м. Кропивницького від 11 березня 2025 р. у справі № 404/9352/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125799165>.
7. Вирок Охтирського міськрайонного суду Сумської області від 20 березня 2025 р. у справі № 583/6238/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125994091>.
8. Вирок Галицького районного суду м. Львова від 23 квітня 2024 р. у справі № 61/2323/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118549087>.
9. Вирок Галицького районного суду м. Львова від 09 травня 2024 р. у справі № 461/869/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118937393>.
10. Вирок Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області від 05 березня 2025 р. у справі № 303/3264/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125654331>.
11. Злочини проти основ національної безпеки України: кримінально-правова кваліфікація в умовах війни (науково-практичний коментар) / за заг. ред. С.А. Наумюка. Київ: Алерта, 2024. 378 с.
12. Вирок Дзержинського районного суду м. Кривого Рогу Дніпропетровської області від 14 жовтня 2024 р. у справі № 210/3372/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122455692>.

13. Вирок Снігурівського районного суду Миколаївської області від 24 березня 2025 року у справі № 485/1301/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126039926>.
14. Вирок Галицького районного суду м. Львова від 09 січня 2024 р. у справі № 461/8598/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116170724>.
15. Вирок Галицького районного суду м. Львова від 31 січня 2024 р. у справі № 461/7736/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116761724>.
16. Вирок Галицького районного суду м. Львова від 08 лютого 2024 р. у справі № 461/666/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116943362>.
17. Вирок Солом'янського районного суду м. Києва від 06 лютого 2024 р. у справі № 760/23986/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118038715>.
18. Вирок Івано-Франківського міського суду Івано-Франківської області від 30 липня 2024 р. у справі № 344/8509/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120709348>.
19. Вирок Зарічного районного суду м. Суми від 18 лютого 2025 р. у справі № 591/3624/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125215303>.
20. Вирок Солом'янського районного суду м. Києва від 04 вересня 2024 року у справі № 760/8515/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/121738831>.
21. Вирок Деснянського районного суду м. Чернігова від 08 січня 2024 року у справі № 750/3047/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116146229>.
22. Вирок Київського районного суду м. Одеси від 22 травня 2024 р. у справі № 947/23516/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119311100>.
23. Вирок Жовтневого районного суду м. Запоріжжя від 31 березня 2025 р. у справі № 336/7245/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126194759>.
24. Вирок Херсонського міського суду Херсонської області від 07 квітня 2025 р. у справі № 766/12885/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126490833>.
25. Вирок Комунарського районного суду м. Запоріжжя від 23 вересня 2024 р. у справі № 333/6938/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/121831094>.
26. Зайцев О.В. До питання державної зради у формі шпигунства (ст. 111 КК України). Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. 2017. № 3 (79). С. 48–58.